

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros Decretalium, Tomus ...

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus II. Quot modis possessio acquiraturß

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

cum rem tenet injustè; sic Molin. tom. 1. tr. 2. D. 12. n. 8.

bulet: sed sufficit, quamlibet partem ejus fundi introire, dum mente, & cogitatione hac sit, uti totum fundum usque ad terminum velit possidere.

ARTICULUS II.

Quot modis possessio acquiratur?

977. **C**UM possessio plura possessori præstet emolumenta, ut constabit ex seqq. ac ea versari possit circa res diversas, puta corporales, & incorporales; quæstio est, quid requiratur, ut quis earum rerum possessionem, qua prius non possederat, legitimè acquirat. Et quia varii modi sunt, possessionem acquirendi, juxta multiplicem juris dispositionem, ex hoc vel illo actu, verè, vel fictè exercito, alicui constituentis rei possessionem, & nascentes inde juris effectus; de his in præfenti dicendum venit seqq. Supponendum autem ex dictis supra, possessionem alicujus rei non acquiri sine illius apprehensione, vera, vel ficta; his præmissis:

§. I.

Qualiter fiat possessio per apprehensionem rei veram?

978. **R**ESP. quòd illa fiat actu aliquò corporali, v. g. rem apprehendendo manibus; vel eam ingrediendo, & pedibus insistendo; ubi tamen opus non est, ut quis (capiens possessionem fundi v. g. vel domus) tangat, vel ingrediatur omnes ejus partes; sed sufficit hoc de qualibet ejus parte corporaliter apprehensa animo habendi totum fundum, vel domum; quod intellige quoad omnes ejus partes, quæ efficiunt unum quid, utrum fundum v. g. unam domum; L. 3. §. 1. ff. de acquirend. possess. ibi: adipiscimur possessionem corpore, & animo: neque per se animo, aut per se corpore. Quod autem diximus, & corpore, & animo acquirere nos debere possessionem, non utique ita accipiendum est, ut, qui fundum possidere velit; omnes glebas circumam-

979. Ex dict. collig. ut quis capiat veram possessionem rerum mobilium domus, quæ in illa continentur, sufficere, si quis ingrediatur eam domum quoad unam ejus partem, animo illam sibi habendi cum omnibus in ea contentis, ut tradit Molin. de jure, & just. tom. 1. tr. 2. D. 13. n. 7. & hoc, ratione continentis apprehensi, id, quod communiter tradunt Doctores, ut ait Molina loc. cit. ex quo sequitur possessionem totius comparari apprehensione partis, animo possidendi totum.

980. Collig. 2. ut comparetur possessio vera, seu corporalis rerum diversarum (v. g. domorum, prædiorum) opus esse singulas corporaliter apprehendere; vel intrare secundum aliquid uniuscujusque; quia, quando id, quod apprehenditur, non est quippiam toti v. g. fundo commune, sed peculiare alicujus partis (ut si possessio servitutis, itineris, aut aqueductus, per aliquem fundum capiatur) tunc opus est intrare, actumvè servitutis exercere, in totam illam partem.

981. Collig. 3. ad acquirendam possessionem usufructus totius alicujus fundi, satis esse intrare partem quamlibet fundi capiendi possessionem usufructus totius fundi; eo quòd usufructus esse solet totius fundi. Quando verò res, cujus est comparanda possessio, capi consuevit, non per partem sui, sed per aliquid aliud, ut equus per capistrum, vinum per vas, &c. tunc satis est eam accipere per id, per quod accipi consuevit; ita Faber. Instit. de rerum divis. §. item si quis. Ex quo habetur quarundam rerum possessionem, per adjacentia comparari, ut in allatis exemplis ostensum est.

982. Collig. 4. ad possessionem naturalem semper necessarium esse habere adjunctum animum possidendi, habendivè rem ut suam, sive justè, sive injustè; & sive is animus possessionem efficiat civilem; sive non. Quare, si quis, in absentia alterius, occupasset rem vacuum possessore naturali, non quidem animo illam possidendi, sed eam habitandi, aut ea utendi, non diceretur possidere illam naturaliter, sed so-

lùm

lùm tenere rem illam aliquo alio fine; sic Molina *cit. tom. 1. tit. 2. D. 12. num. 10.* qui subjungit, possessiones naturalem, & civilem, probabilius esse duas possessiones, subiecto separabiles, & si in eodem subiecto concurrant, conficientes, unam.

983. Collig. 3. quamvis verum sit, quod per eum generaliter possideamus, qui nostro nomine possidet, *L. generaliter, ff. de acquirend. possess.* intelligi tamen, si per alium *juste*. Hinc quando aliquis est ejus conditionis, ut, quod acquirit, non sibi, sed alteri acquirat (ut filius Patri, aut servus Domino) si rei alicujus justam apprehendat possessionem, non est ipse, qui possidet, sed Pater, aut Dominus per eum, ut habetur *Instit.* per quas personas nobis acquirit. §. *item vobis, & §. item placet, & L. rem, & L. quod servus, ff. de acquir. possess.* Dixi, *juste*; quoniam si injusta esset, nec sibi, nec Patri, aut Domino eam compararet, sed maneret possessio apud antiquum possessorem, non obstante, quod is, qui incapax est sibi acquirendi rem illam, occuparet; ita habetur iuribus citatis.

984. Sed quid, si talis, qui ejus conditionis est, ut, quod acquirit, non sibi, sed alteri acquirat, rem apprehendat animo sibi acquirendi? Resp. quod nihilominus non sibi, sed alteri acquirat, puta filius Patri; servus Domino per *L. Rem, ff. de acquirend. possess.* Unde, quando dicitur, ut per alium possessionem comparemus, requiri, quod in eo sit animus eam nobis acquirendi, intelligi, nisi sit ejus conditionis, ut sibi non acquirat, sed alteri; sic Molina *tit. 2. §. 13. & seqq.*

§. II.

Qualiter acquiratur possessio per apprehensionem rei fictam?

985. Multiplices hujus rei modos enumerant Authores; procedit autem in præsens quæstio de acquirenda possessione rerum corporalium. In jure Canonico extat *c. Contingit. 9. de dolo, & contumac.* ubi Innocentius III. in Concilio

generali hanc constitutionem fecit, quæ sic habet: contingit interdum, quod, cum actori ob contumaciam adversæ partis, adjudicatur (causâ rei servandæ) possessio, propter Rei potentiam, sive dolum, Actor intra annum rem custodiendam nancisci non potest, vel acquisitam amittit, & sic (cum secundum multorum assertionem verus non efficeretur post lapsum anni possessor) reportet commodum de malitia sua Reus. Ne igitur contumax melioris, quam obediens conditionis existat, *de canonica equitate sancimus, ut in casu præmissa, actor verus constitutatur, elapso anno, possessor.* Ex hoc textu deducitur primus modus (de benignitate canonica) etiam sola rei apprehensione fictâ, possessionem post annum acquirendi in calu, quo quis in possessionem bonorum custodiæ causâ missus, & illam corporaliter obtinere non potuit propter dolum, vel potentiam Adversarii, si interea Reus contumax non comparuit; & hoc, ne contumax sit melioris conditionis.

Dubitari potest, an idem procedat, si 986. contingat, talem per annum non posse venire in possessionem, ex alio impedimento v. g. quia propter inundationes, vel locorum insecuritym, non potest pervenire ad locum, quo sita sunt bona, quorum possessio capienda foret per corporalem rei apprehensionem? affirmat aliqui ex *L. quamvis 13. ff. de bonis auctoritate Judicis possidendi.* Verum ex hac lege solum sequitur in casu, quo Reo nulla bona sunt, in quorum possessionem Creditor mitti possit, sine corporali apprehensione rei, acquirit possessionem, si Debitor postea bona quædam acquirat; quia tamen in præcedente *L. 12. §. 2.* dicitur: *si propter naturam rei, veluti, si prædium inundatum sit, aut propter latronum potentiam, non potest possideri, rectè dicitur, non esse quod possideatur* (ubi clarè sermò est, de impossibilitate consequendi veram possessionem corporalem, sicut, ubi nulla bona sunt, quæ possideri possint) *lex, quamvis, merito tenetur loqui etiam de hoc casu.*

Nec obstat, quod possessio sit aliquid 987. facti, & consequenter non acquiratur solo animo, ut aliqui volunt; nam nec nos dici-

dicimus, illam acquiri *solo animo*; asserimus tamen sufficere quandoque rei apprehensionem solum *factam*, per ordinem ad certos juris effectus, ubi jus ipsum sic disponit; qualiter in hoc c. ubi dicitur, missum in possessionem bonorum ex Judicis decreto custodiae causa, post elapsum annum Reo non comparente; effici verum possessorem, si bona illa corporaliter apprehendere prohibitus fuerit Adversarii dolo, potentia, vel alio impedimento; nam ex hac ficta bonorum apprehensione (quæ illi constituitur ex Decreto Judicis mittentis eum in possessionem ejusmodi bonorum) non consequitur commoda veræ possessionis ante lapsum anni, sed duntaxat custodiae; secus, post anni lapsum; at sic possessionem istam non acquisivit solo animo, sed etiam rei apprehensione, sed *ficta*; sic Layman in c. *contingit*. 9. h. t. n. 1.

988. De jure autem civili plures alii modi sunt; hinc quæstio est. 1. an aliis possessionem suam possit in me transferre, nulla rei apprehensione *verâ*, seu *corporali* ex parte mea interveniente? Resp. posse. 1. in casu, quo quis mihi vendit, vel donat fundum, & sibi retinet solum usumfructum, constituendo se rei possessorem nomine Emptoris, ut dicitur L. *Quisquis* 28. C. de donationibus, ibi: *quisquis rem aliquam donando, vel in dotem dando, vel vendendo, usumfructum ejus retinuerit, etiamsi stipulatus non fuerit, eam continuo tradidisse creditur, nec quid amplius requiratur, quo magis videatur facta traditio: sed omnimodo idem sit in his causis, usumfructum retinere, quod tradere: ex quo sequitur, in hoc casu ejusmodi venditionem, vel donationem, jurisdictione haberi pro traditione cæteròquin requisita ad veram rei capiendam possessionem.*

989. Quæstio altera est, an ad acquirendam rei veram possessionem sufficiat, loco corporalis ejus apprehensionis, apprehensio *ficta*, quæ fit acceptata clavium traditione, re præsentem, & non solâ causâ custodiae? vel traditione instrumenti, seu Scripturæ continentis jus veræ possessionis tradenti competentis? vel nutu oculorum, quo insinuet, se fundum in alterius possessionem tradere?

Tom. II.

ut concedat alteri facultatem apponendi custodiam; vel, ut rem emptam finget? &c. Resp. quòd sic. Nam hæc juris dispositione habentur quoad juris effectus ex vera rei apprehensione, ac possessione nascentes, loco corporalis apprehensionis. Ad hoc probandum variaz adduci possunt leges. Primò enim L. *Possessio*. 1. ff. de acquirend. poss. §. *si jusserim*. 2. ibi: *si jusserim venditorem procuratori rem tradere, cum ea in præsentia sit, videri mihi traditam, Priscus ait. Idemque esse, si nummos Debitorem jusserim alii dare. Non est enim corpore, & actu necesse deprehendere possessionem; sed etiam oculis, & affectu. Et argumento esse eas res, quæ propter magnitudinem ponderis, moveri non possunt, ut columnas: nam pro traditis eas haberi, si in re præsentem consenserint: & vina tradita videri, cum claves cella vinaria emptori tradita fuerint. Deinde L. *quod meo* 18. §. *si venditorem*. 2. ff. eod. ibi: *si venditorem, quod emerim, deponere in mea domo jusserim: possidere me certum est; quamquam id nemo, dum attigerit; aut, si vicinum mihi fundum mercato venditor in mea turre demonstrat, vacuumque se possessionem tradere dicat: non minus possidere capi, quam si pedem finibus intulisset.* Tertio ex L. *Quarundam*. 5. ff. eod. ibi: *quarundam rerum animo possessionem adipisci nos ait Labeo: veluti si acervum lignorum emerò, & eum venditor tollere me jusserit, simul atque custodiam possissem, traditus mihi videtur. Idem juris esse vino vendito, cum universa amphora vini simul essent. Sed videamus (inquit) ne hac ipsa corporis traditio sit: quia nihil interest, utrum mihi, an & cuilibet jusserim, custodia tradatur? In eo puto hanc quæstionem consistere, an etiamsi corpore acervus, aut amphora adprehensa non sunt, nihilominus tradita videantur; nihil video interesse, utrum ipse acervum, an mandato meo aliquis custodiat? utrobique enim animi quodam genere possessio erit estimanda. Hæc dicta sint de jure communi; nam quæ fiunt ex particularibus locorum statutis, & consuetudinibus, longum nimis, & fortasè nec competentem, resolvere possunt, propter**

I i

ptet

pter nimiam earum varietatem, cui communis regula statui possit; illud solum adverterim, vehementer errari à precedentibus eo solum fundatis titulo, *quia jam sic est in usu, in praxi, in consuetudine*; nam nec usus, nec praxis, nec consuetudo jus ullum tribuit, nisi *rationabilis*, hoc est, digna, quæ sit materia legis; & accedat consensus legalis ejus, cujus est illam approbare, ut ostendimus l. 1. *tit. de consuetud.*

990. Dubitari tamen potest, an, cum in divisione hereditatis tibi obtingit certa pars (fundus v. g. vel pars domus) altera cohæredi; iste autem tibi deinde cedat etiam partem suam, sufficiat, pro acquirenda possessione etiam partis cessæ, quod tu prius apprehenderis tuam partem, sic, ut cessio alterius etiam pro sua parte, tibi sit instar apprehensionis factæ, sufficientis ad acquirendam possessionem etiam partis cessæ, sine alia ejus apprehensione à te facta? Resp. negativè, ex n. 982. supponitur enim in hoc casu, quod animus Titii v. g. rem, seu portionem suam apprehendentis, tanquam suam, se non extenderit ad partem cohæredis non apprehensam; nec pro tali casu extat juris dispositio fingentis cessionem haberi pro vera, seu corporali partis cessæ apprehensione, nisi accedat aliquod eorum in cessione, de quibus à n. 985. sed sic sumus extra casum; & ita sentire videtur Haunoldus tom. 1. *de jure, & just. tr. 3. numer. 217.*

991. Not. præterea inter modos acquirendi possessionem, sine nova rei apprehensione, nimirum *verâ*, ex parte acquirentis per seipsum facta, numerari etiam modum eam acquirendi per clausulam *constituti*; qui est modus generalis, quando præcedente quocunque titulo ad transferendum Dominium habili, constituis te possessorem nomine illius, cui rem alienasti; quia ex constitutione quasi procurator illius effectus es, arg. l. *quod meo, ff. h. t. ibi: quod meo nomine possideo, possum alieno nomine possidere; nec enim muto mihi causam possessionis, sed desino possidere, & alium possessorem Ministerio meo facio; &c.* Procurator alienæ possessioni præstat Ministerium; & quamvis de hoc jam ege-

rimus supr. illud tamen notandum adhuc videtur, quod iste modus per clausulam *constituti* constituendi alteri possessionem in fundo empto, vel donato, sit loco traditionis; quare si donans alicui fundum, seipsum, loco & nomine donatarii, constitueret possessorem, & donatarius hanc constitutionem acceptaret, censeretur ei fundus jam traditus, & donatio etiam re perfecta.

§. III.

Qualiter acquiratur possessio rerum corporalium?

992. SEU, quod idem est, *jurium?* pro quo not. quædam jura esse, quæ quasi inhaerent rebus corporalibus (ut sunt *servitutes*) quædam, quæ non; ut *jus eligendi, postulandi, &c.* possessio, vel quasi possessio jurium non inhaerentium rei corporali acquiritur per usum, & exercitium, tanquam jure debitum cum scientia, & patientia illius, cujus intererat prædictum usum concedere, vel impedire; de jure civili probatur communiter ex l. *Quoties 2. ff. de servitutibus*; ibi: *ego puo usum ejus juris pro traditione accipiendum esse; ideoque interdicta veluti possessoria constituta sunt*; item ex l. 2. *C. de servitut. & aquar. l. 3. §. dare. ff. de usufruct.* at hæ leges procedunt non tantum de acquirenda possessione jurium non inhaerentium, sed etiam inhaerentium rei corporali. Requiritur autem scientia, & patientia potentis concedere, vel impedire talem usum, & exercitium, ut istis actibus possessio acquiratur, ne acquirens alieni juris fur, & usurpator censeatur.

993. De possessione, vel quasi possessione juris eligendi acquisita per exercitium electionis activæ acquisitum, extat c. *Cum Ecclesia 3. h. t.* nam, cum vacante Cathedrali Ecclesia Sutrinâ, Canonici Episcopum elegerint, ac ejus confirmationem à Sede Romana postulassent, opposuerunt se Clerici Conventualium Ecclesiarum, electionem impugnantes; quod ipsi, qui erant in possessione, simul cum Canonicis activè eligendi Episcopum in illa Cathedrali, exclusi, & contempti essent. Pon-

Pontifex (ubi dicti Clerici suam possessionem legitime probassent, ex eo, quod rite docuerint, se in trinum Episcoporum electionibus, ante hanc, celebratis presentes adfuisse, & vocem habuisse eligendi) præmissam electionem factam à Canonicis, contradicentibus Clericis, & exclusis, decrevit irritandam, Clericos in eam quasi possessionem (quam ante controversiam motam habebant) reducendo. Nec obstat, quod in eod. c. 3. Pontifex à Clericorum impetitione super electionibus faciendis Canonicos Sutrinensis Ecclesiæ absolvat, & Clericis illis imponat perpetuum silentium; nam aliud est, Clericos habere possessionem juris eligendi; aliud habere proprietatem talis juris; possessionem ex usu præterito illis non negat; sed tantum proprietatem; & quoad hoc illis imponit silentium; quia, licet probaverint, se per trinum electionis exercitium acquisivisse possessionem juris eligendi; non tamen probarunt, completum esse tempus possessionis; ut præscriptione proprietatem acquirerent, ut clarè constat ex textu, ibi: cum secundum statuta canonica electionis Episcoporum ad Cathedralium Ecclesiarum Clericos regulariter pertinere noscantur, nisi alibi secus obtineat de consuetudine speciali; nec ex eo, quod Clerici antedicti, se inter eligentes, Sutrinus Episcopus probaverunt tertio extitisse, ius eligendi, propter brevitate temporis, usque ad præscriptionem legitimam non producti, sibi acquirere poterunt, & actore non probante, qui convenitur, & si nihil præstiterit, obtinebit: ab eorum impetitione super electionibus faciendis vos duximus absolvendos, sæpe dictis Ecclesiarum Clericis super hoc perpetuum silentium imponentes.

994. Loquendo autem de acquirenda possessione jurium inhærentium rei corporali; constat ex dictis, eam pariter acquiri per usum, & exercitium cum scientia & patientiâ Domini, qui talem usum potest jure concedere, vel impedire, ut diximus ex L. quoties, supr. dictu; ubi tamen nota non sufficere qualemcunque patientiam domini, non impediens talem usum; nam si dominus patitur talem usum, & exercitium ex sola benevolentia, amicitia, precario, &c. talis usus, ac exercitium non sufficit ad acquirendam posses-

sionem juris, faciendi deinceps tale exercitium, & usum; tunc enim non exercetur tanquam usus exercenti debitus; alias, precario, vel ex mera gratia frequenter admissus ad mensam alterius, acquireret possessionem juris exigendi talem admissionem, tanquam debitam; quod tamen dici non potest. Et ideo, ut ex tali usu ac exercitio possessio juris capiatur, propterea, quod Dominus sciat, & patitur illud exercitium, advertendum est ad qualitatem actuum, qui exercentur, an sint ex illorum numero, qui communiter conceduntur solum ex benevolentia; vel non, nisi, cum permittuntur, quod credantur debiti; advertendum quoque erit ad qualitatem personæ, cui talis usus permittitur; si enim is, qui exercet talem usum (v. g. iter, per fundum Domini) sit huic specialiter amicus, aut alio titulo conjunctus, ex quo potius amicitia, ac benevolentia ratio, quam debiti præsumitur; non juvabit talis usus uno tantum, vel altero actu exercitus ad acquirendam possessionem.

Ex hoc colliges, qui probare potest etiam unicum actum (v. g. quod tanquam Elector activè concurrerit ad electionem Prælati talis Ecclesiæ) exercitium scientibus, & patientibus illis, qui coeterò quin poterant concedere, vel impedire, sufficienter probare, se adeptum possessionem juris eligendi Prælatum talis Ecclesiæ; nisi vel ratione personæ sic admissa, vel ratione circumstantiarum præsumi merito possit, esse dissimulatum merè precario, & solâ benevolentia; quæ præsumptio locum non haberet, si talis nullam benevolentia, aut conjunctionis prærogativam haberet; ratio sumitur. i. ex L. i. §. quantum. ff. de aqua quotid. ubi ad probandam quasi possessionem, ducendi aquam per fundum alterius, sufficit probare, semel aliquem fuisse usum.

Hoc ipsum probat Pirhing. h. t. n. 10. ex c. cum de beneficio. §. de præbend. in 6. ex hoc enim concludit, cum, qui semel elegit intra 4. annos, esse in quasi possessione juris eligendi; & pro hac opinione citat glossam in c. cum ab Ecclesia, h. t. v. in trinum. In dicto c. 5. dicitur, concessum impetranti mandatum de sibi providendo beneficio seculari, intelligi debere de illo, quod per Clericos seculares posses-

sum est usque ad legitimam præscriptionem, ut habet rubrica; seu, ut habet textus, quod tanto tempore ab uno, vel pluribus secularibus Clericis, institutis in eo Rectoribus, continuè, ac pacificè gubernatum est, ut præscriptio legitima sit completa; etiam si antè, vel post Religiosi ministraverint in eodem.

997. Videri posset alicui, possessionem juris, per unicam Rectoris secularis institutionem in beneficio, prius gubernato quandoque per Regulares non acquiri; sed tantum per præscriptionem, quod hic est extra statum quæstionis; dicendum tamen etiam ex hoc textu rectè probari, quod diximus n. 995. nimirum per unicum actum non gratuito concessum, seu à sciente domino non impeditum, acquiri possessionem juris; cum enim textus affirmet, ex unica investitura, seu institutione Clerici secularis, in tali beneficio, posse acquiri jus, ut deinceps Clerici seculares in tali beneficio institui possint; præscriptio autem non procedat sine possessione continuata pacificè, necesse est, quod etiam ex unico actu institutionis, acquiratur possessio talis juris.

998. Colliges 2. si actus, qui exercetur, est talis, ex quo præsumi possit, illum à Domino non impediri nisi ex benevolentia, esto etiam frequenter fiat, consequenter non, tanquam non debitum, non sufficere unum actum ad acquirendam possessionem, prout colligitur ex L. 1. ff. de itinere actuque privato, ubi Prætor ait: quo itinere, actuque privato, quo de agitur, vel via, hoc anno nec vi, nec clam, nec precario ab illo usus es, quo minus ita utaris, vim fieri veto. Hoc interdicto continetur remedium retinendæ hujus possessionis specialis, & explicatur §. 2. ibi: hoc interdicto Prætor non inquirit, utrum habuit jure servitutem impositam, an non? sed hoc tantum, an itinere, actuque hoc anno usus sit non vi, non clam, non precario &c. Si modo anno usus est vel modico tempore, id est, non minus, quam triginta diebus.

999. Ex hac juris dispositione deducitur, ad acquirendam possessionem servitutis, seu juris itineris (eundi scilicet, vel currus ducendi per fundum alterius) non acquiri uno actu, sicut n. 995. diximus de possessione juris, v. g. aquæ ducendæ, tigni im-

mittendi, & aliis juribus, præsertim non inherentibus rei corporali; nam in possessione itineris aliud meritò statuendum erat; quia sæpe ex præsumpta facultate, jure amicitiae, aut similis conjunctionis per alienum fundum ire solemus. In servitute igitur itineris, ut quis juris possessionem obtineat, requiritur, ut, qui possessionem istam præterdit, tali itinere per fundum alienum usus fuerit intra annum à die interdicti retrò numerandum; & quidem diebus triginta illius anni, ac opinione competentis sibi talis servitutis, seu juris sumendi iter, seu transitum per talem fundum; sic colligitur ex cit. jure; & constat ex L. ult. ff. quemadmodum servit. amitt. nam omne jus consistit in debito, ut ait Abbas in c. cum in Ecclesia. h. t. n. 25.

Ceterum, etsi quis præterdens possessionem acquisitam ex usu, & exercitio, probare debeat scientiam, & patientiam Domini; videtur tamen hoc non exigi, sed potius præsumi, quando probat, ejusmodi usum durare jam à tempore immemoriali; imò etiam tricenario, ut existimat Pirhing h. t. n. 10. §. Secundo; dans rationem, quia tanto tempore, jus illud adipisci potuit præscriptione; sed dubitari potest, quomodo usus, & exercitium dare possit possessionem juris, utendi, vel exercendi certos actus in, vel circa rem alienam? præsertim, si, ut aliqui volunt, ad acquirendam solam possessionem juris non requiratur bona fides; sicut in præscriptione, per quam alteri, contra quem præscribitur, adimitur Dominium, & transfertur in præscribentem. Dixi, ut aliqui volunt; nam Pirhing. cit. §. bona fides, ait: bona fides (ut scilicet quis existimet, sibi jus competere) non requiritur quidem ad acquirendam possessionem juris alicujus; ut tradit Abbas cit. n. 26. requiritur tamen ad utucapiendum, sive præscribendum jus v. g. eligendi, ita, ut si per duos actus, imò etiam unicum factæ electionis, vel collationis acquisita sit possessio juris eligendi, vel conferendi.

Dupliciter fieri potest, quòd quis exerceat actum, vel usum juris alieni, vel in, aut circa rem alienam; primò, sciens, nihil juris in ordine ad talem actum sibi competere, quo casu tale exercitium fit

malè

malâ fide: secundò: *existimans*, sibi competere jus exercendi talem, & consequenter debitum, ut in eo exercitio non impediatur, ad hoc existimandum inductus his, vel similibus motivis, & rationibus: si fama viciniæ est de debito talis actus; si sint indicia, vel signa, commune iter, vel saltem viciniæ; si Antecessor pariter eodem exercitio usus est &c.

est, clausulâ) *si qua mihi justa causa videbitur.*

§. IV.

An sine apprehensione corporali hæres acquirat possessionem rerum hereditariarum?

1002. In primo casu per usum, ac exercitium *malâ fidei* videtur non posse acquiri possessio juris, nisi dominus, qui potest concedere, vel impedire, non impediat, etiam in casu, quo alter talem usum tanquam debitum præterdit; tunc enim videtur consentire, ac illi jus constituere: 2. si dominus quidem tentet impedire, sed inefficaciter; puta, si alter opponendo se, vi prævaleat; & iste, cum posset, intendendo actionem contra illum non resistat; & quasi animo deposito talem in usu relinquat; tunc enim quoad talem usum deinceps respectu illius Invasoris, videtur rem derelinquere; quo casu possessionem juris, impediendi alios à tali usu, amittit; & alter, etiam juris dispositione subintrat: ubi autem usus & exercitium *sit bonâ fide*, non *usus*, sed *jus*, & *lex* possessionem tribuit.

1003. Dubitari præterea potest, an, & qualiter possessor, à rei domino vocatus in iudicium, ut à tali usu vel exercitio desistat, vel possessionem justam probet, id docere teneatur? Ad 1. partem responsio est affirmativa, ne scilicet habeatur tanquam injustus, & malâ fidei possessor; ad 2. Resp. possessionem *justam*, seu *bonâ fidei* ab eo sufficienter probari, si doceat, se talem usum, ac exercitium, tanquam sibi debitum, fecisse, persuasum ex illis, vel similibus motivis, de quibus *num. 1001.* Notandum autem, possessori servitutis; vel itineris, tanquam sibi debiti in alieno fundo, non obstarè, esto fundi dominus ei objiciat, quòd integro anno non sit usus itinere per talem fundum; si allegans possessionem doceat, se quidem hoc anno non esse usum tali itinere propter impedimentum, v. g. inundationem; usum tamen anno præcedente saltem 30. diebus, idquè ex cit. *L. 1. §. Si quis. ff. de itinere*, aduquè privato, ibi: *potest repetitâ die hoc interdicto uti per integrum restitutionem ex illa parte* (id

Videtur affirmandum. 1. quia *hereditas* est successio in universum jus, quod habuit defunctus: atqui *possessio* est jus, ut patet ex dictis; nam licet ejus inchoatio in facto consistat, in conservari tamen dicitur jus detinendi rem semel possessam; ergo etiam hoc jus transmittitur unâ cum aliis ad hæredem. Deinde, hæredi prodest possessio defuncti, quæ per continuationem servit ad absolvendam usucapionem, §. *diutina. Institut. de usucap.* atqui non prodesset, si non transmitteretur, quia non continueretur possessio; ergo transmittitur possessio non minus, quàm Dominium aliarum rerum: tertio, hæres in usucapionem succedit, *L. cum miles 30. ff. ex quibus causis major. in integr. restit.* & ratio redditur in textu, ibi: *quia possessio defuncti, quasi juncta, descendit ad hæredem, & plerumquè nondum hereditate aditâ completur*: quarto, Pater, & filius una eademquè persona esse censentur: ergo si Pater possedit, censetur filius possidisse.

Dicendum tamen negativè cum Covarr. *Variar. resol. 3. Gail. l. 2. observ. 129. & 159. & aliis. Prob. 1. ex L. 30. §. 5. ff. de acquirend. possess.* ibi: *quod per Colonum possideo, hæres meus, nisi ipse nactus possessionem, non poterit possidere*: & additur ratio generalis, desumpta ex conceptu possessionis: *retinere enim animo possessionem possumus adipisci non possumus. Prob. 2. ex L. 1. §. 15. ff. si is, qui testamento, ibi: possessionem hereditas non habet, quæ facti est, & animi: sed nec hæredis est possessio, antequam possideat; quia hereditas in eum id tantum transfundit, quod est hereditaris; non autem fuit possessio hereditatis.* Ex his legibus universalis ratio deducitur pro sententia negante: nam hæres per hoc, quòd talis sit, nihil acquirit, nisi quod est

est hæreditatis; sed possessio non fuit hæreditatis; quia possessionem hæreditatis non habet, cum sit facti, & animi: ergo.

1006. Ad rationes in contrarium in n. 1004. Resp. ad 1. cum distinctione maj. hæreditas est successio in universum jus *transferibile*, quod habuit defunctus, C. ma. in universum jus etiam *intransferibile*, N. ma. dist. min. sed possessio est jus, *intransferibile*, C. min. *transferibile*, N. min. & *conseq.* Si enim hæres succederet in jus defuncti etiam *intransferibile*, posset se ipsum hæredem scribere; quia defunctus habuit jus, ipsum scribendi hæredem; *possessionem* porro *bonorum*, quæ transmittuntur ad hæredem, non esse jus *transferibile*, ex eo constat; quia sic non minus hæres extraneus, quam suus, vel necessarius, hoc ipso rerum hæreditariarum evaderet possessor sine omni suo facto; quod nec contrarii admittunt, & repugnat juribus præced. num. allatis.

1007. Ad 2. Resp. 1. totum argumentum posse instari in hærede etiã extraneo, cum & huic proficit possessio defuncti in ordine ad continuationem usucapionis, quin eo ipso etiam sine suo facto evadat possessor rerum hæreditariarum: atqui hoc non admittit opinio contraria; ergo. Resp. 2. N. min. quia in eo casu *non apprehensione rei* hæreditariæ continuatur in hærede possessio in ordine ad usucapiendam rem alienam bonâ fide possessam à defuncto; sed solum *speciali juris dispositione*, ut constat ex L. 44. §. 1. ff. de Usucap. ibi: *nondum adita hæreditati tempus usucapioni datum est, sive servus hæreditarius aliquid comparat, sive defunctus usucapere cœperat.* Sed hæc jure singulari recepta sunt.

1008. Deinde, aliud est possessio bonorum hæreditariarum, quæ à defuncto transmittuntur ad hæredem, tanquam *propria*; aliud, possessio bonorum *alienorum*, quæ bonâ fide continuata, nondum tamen quoad tempus completa est à defuncto; hæc possessio est inter bona defuncti; non illa; nam hæreditas possessionem non habet, quâ ipsa bona hæreditaria possideat; nam per ipsam ea non possidet, sed possidetur; at per alteram possidet bona aliena; quo posito Resp. 3. *dist. ma.* Hæredi prodest possessio defuncti, per quam à de-

functo possidebantur bona hæreditaria. N. ma. per quam à defuncto possidebantur bonâ fide bona aliena, C. ma. *dist. min.* atqui non prodesset, si non transmitteretur ea possessio, per quam à defuncto bona fide possidebantur bona aliena, C. si non transmitteretur ea possessio, per quam à defuncto possidebantur bona hæreditaria, N. min. & sub data distinctione *conseq.*

Ad 3. respondent aliqui 1. idem argumentum instari in hærede extraneo; 2. alii, ibi *possessionem* accipi pro usucapione jam completa: Resp. in formâ, dato anteced. quod hæres succedat in usucapionem; & dist. verba legis: possessio, quâ defunctus bona fide possedit bona aliena, descendit ad hæredem. C. quâ possedit bona propria, quæ veniunt nomine hæreditatis, N. non igitur recte fit argumentum ab illa possessione ad istam; cum illa fundetur in jure singulari ex *num.* 1007. & consequenter sit diversi juris; à diverso autem ad diversum illatio nulla est.

Ad 4. Resp. cum distinctione: Pater, & filius, una, eademquæ persona esse censentur, per ordinem ad eos juris effectus, in ordine ad quos jus, illam *juridicam identitatem fingens*, istam porrigit, C. secus, N. antecedens, & suppositum *conseq.* quod illa identitas ficta juris dispositione porrigatur ad possessionem, quâ defunctus bona sua possidebat, ut hæc possessio sine ullo facto, transiret ad hæredem; contrarium enim constat ex juribus in n. 1005. relatis: at, quod possessio, quâ bonâ fide possidebat bona aliena, juris dispositione, ac jure singulari, transeat ad hæredem, constat ex jure relato *num. mer.* 1007.

§. V.

Qualiter infans acquirat rerum possessionem?

Ante *resolut. not.* 1. diversum esse; 1011. quod infans acquirat possessionem alicujus rei per *Tutorem*; aliud, *authore Tutore*; istud contingit, quando voluntas pupilli intervenit, & Tutor ejus voluntati acce-

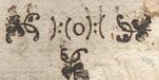
accedens, eam roborat, & confirmat; illud, quando nullâ pupilli voluntate interveniente, Tutor vi suæ potestatis tutelaris, nomine sui pupilli, alicujus rei possessionem acquirat. Cum autem infans, ex vi vocis, supponat pro eo, qui fieri non potest, videtur nunquam pupillo infanti posse acquiri possessionem *authore Tutore*; cum infans, seu non potens fieri, non videatur posse consensum edere, qui in tali casu deberet intervenire; sed notandum ex Pereyra in Elucidario à n. 1164. *infantiam*, seu infantilem ætatem, de qua Pomponius, *L. si infantis. ff. de Usufructu*, in septimum usque annum porrigi; quo completo, jure præsumitur is rationis usus in ejusmodi infantibus, qui sufficiat ad contrahenda sponsalia de futuro, quæ, licet sint adeo firma, ut uni ante pubertatem adeptam, altero invito, non liceat rescindere; secus tamen est adeptâ pubertate, de quo *L. 4. tit. 2. de despons. impub.* quibus positus:

1012. Resp. infantem, etiam *infra septennium*, posse acquirere rerum possessionem *per Tutorem*; cum enim hoc modo possit acquirere rerum Dominium, jure per voluntatem Tutoris supplente infantis animum, seu voluntatem habendi rem, ut suam; secus est, *authore Tutore*; nam in ætate infra septennium infans (saltem juris præsumptione) adhuc est in statu, quo voluntas ejus discerni non potest; adeoque nec Tutoris voluntas ei rationabiliter accedere, autoritate illam suâ firmando. Si autem completo septennio, etiam ante pubertatem adeptam, haberet eum rationis usum, qui eum merito discerneret à non utentibus ratione, licet nondum plene, ac perfecte, *videtur* omnino etiam posse possessionem acquirere etiam *authore Tutore*, juxta datam distinctionem horum terminorum ab eo, quod est possessionem acquirere *per Tutorem*; sic Haunold. *tom. 1. de Jure, & just. tr. 3. num. 234. ex L. 32. §. 2. C. de acquirend. possess.* ibi: *Infans possidere recte potest, si Tutore auctore capiat; nam iudicium infantis (nimirum, ut plenum, & perfectum sit) suppletur auctoritate Tutoris.*

1013. Quæstio est, an infanti, accepto in secundo sensu (de quo à n. 1011.) sine auctoritate Tutoris possit acquiri possessio? Ratio dubitandi nascitur ex juribus; quæ

videntur sibi opposita quoad hoc punctum, ex quibus unum videtur affirmare; alterum, negare. Nam, ut habetur *L. 3. C. de acquirend. possess.* Decius Imperator sic loquitur: *donatarum rerum à quacunque persona infanti vacua possessio tradita corpore queritur; alioquin ne per Tutorem possessio acquiri posset infanti;* ubi clarè videtur indicari, possessionem rerum donatarum, cum traduntur, apprehensione corporali posse infanti acquiri sine Tutore; contrarium videtur dici in cit. *L. 32. §. 2.* relatâ in fine præcedentis num. Conciliandis porrò prædictis legibus Authores adhibent plures expositiones, apud Haunold. *loc. cit.* videntur.

Mihi videtur dicendum, infantem, acceptum in secundo sensu, quando scilicet res donatas, & traditas apprehendit, animo eas habendi ut suas, earum possessionem acquirere sine Tutoris interventu; & hoc dici *cit. L. 3.* nam, si ad hoc requireretur Tutoris interventio, foret ex defectu iudicii, in infante requisiti ad acquirendam possessionem sine Tutore; at hoc non admittitur; nam sic non rectè intulisset Imperator, quod nec *per Tutorem* acquireret; quia sine omni iudicio in infante, *per Tutorem* infanti potest acquiri possessio; ergo ex dicta *L. 3.* rectè colligitur, infantem acceptum in secundo sensu, nempe habentem usum rationis saltem imperfectum, etiam sine Tutore posse acquirere possessionem; neque huic expositioni contrariatur textus in *L. 32.* requirens *Tutoris auctoritatem*; quia hæc non loquitur exclusivè, sed solum positivè, infantem scilicet, *authore Tutore*, etiam, & rectè, posse possessionem acquirere, quando rem apprehendit, animo habendi ut suam, quantumvis ex iudicio nondum perfecto.

¶ VI.

An ignorantibus possit acquiri possessio per alium?

1015. **Q**uestio procedit solum de illo, qui alias nobis acquirere potest, de quo aliquid dictum est l. 3. tit. 13. & cum primis dubitatur de Servo, & filio familias, an ille Domino; iste Patri etiam ignorantibus possit acquirere possessionem? nam aliqui concedunt, sed solum ex causa peculii; non autem rerum aliarum. Videtur tamen dicendum etiam ex causa sive peculii, sive alia, per servum Domino; & per filium familias Patri, quantumvis ignorantibus, posse acquiri possessionem; cuius ratio est, quia si id non possent, foret ex eo, quod leges loquantur restrictè solum ad casum ex causa peculii; sed contrarium constat ex pluribus legibus indefinite loquentibus.

1016. Primò enim L. 31. §. 3. ff. de Usucap. sic habetur: *si servus meus, vel filius, peculii, vel etiam meo nomine quid tenet, ut ego per eum ignorans possideam, vel etiam usucapiam, si is furere cæperit, donec in eadem causa res fuerit, intelligendum est, & possessionem apud me remanere, & usucapionem procedere, sicut per dormientes quoque eos idem nobis contingeret.* Idemque in colono, & inquilino, per quos possidemus, dicendum est. Deinde in L. 34. §. fin. ff. de acquirend. poss. dicitur: *servus quoque meus ignorantibus mihi acquireret possessionem; ubi ratio redditur: nam & servus alienus sive à me, sive à nemine possessus, potest mihi acquirere possessionem, si nomine meo eam adipiscatur, quod & ipsum admittendum est: perspicuum autem est, has leges procedere indefinite de possessione per illas ignorantibus acquirenda, ex quacunque causa; non autem cum restrictione ex causa peculii; ergo.*

1017. Dices: L. peregrè. 44. §. questum. 1. de acquirend. poss. unica causa, ex qua nobis ignorantibus per servum acquiratur possessio, assignatur ratio, & causa peculii; sic enim habetur dicto §. questum est, cur ex peculii casu per servum ignorantibus possessio quareretur? Dixi, utilitatis cau-

sa, iure singulari, receptum, ne cogentur Domini, per momenta, species, & causas peculiorum inquirere. Nec tamen eo pertinere speciem istam, ut animo videatur acquiri possessio: nam si non ex causa peculiari quaratur aliquid, scientiam quidem Domini esse necessariam, sed corpore servi quari possessionem. Deinde in L. quidquid 4. ff. eod. idem dicitur videtur de filio familias, ibi: *quidquid filius peculiari (id est, peculii) nomine apprehenderit, id statim Pater eius possidet, quamvis ignoret in sua potestate filium; ergo possessio acquiratur ignorantibus per illos, solum ex causa peculii.*

1018. Antè respon. not. quod ad usucapionem alicujus rei, præter ejus possessionem, requiratur scientia possessionis, hoc est, quod quis sciat, se talem rem possidere; cuius ratio est, quod ad usucapionem non proficit possessio, nisi bona fides sit in possidente; quæ non constat in ignorantibus possessionis; quia tamen, ut rectè observat textus in dicto §. 1. L. 44. nimis molestum foret Domino, vel Patri, si cogentur per momenta inquirere, quanam res, & quonam titulo sint in suo peculio; ideo iure speciali, causa utilitatis, receptum esse, ut ex tali causa peculiari etiam durante in Domino, vel Patre, ignorantibus possessionis, usucapio procedat; consequenter ex peculiari iure, seu causa, etiam ignorantibus acquireretur possessio, non qualiscunque, sed quæ simul proficit ad usucapionem, etiam si in acquirente, & possidente desit scientia possessionis; quibus positus:

1019. Resp. ad object. dist. ant. in L. 44. unica causa, ex qua nobis ignorantibus per servum acquiratur possessio (deserviens ad usucapionem, etiam durante ignorantibus in Domino) assignatur ratio ex causa peculii C. non deserviens ad usucapionem etiam durante ignorantibus domini, N. ant. dist. conseq. ergo possessio (deserviens ad usucapionem etiam durante ignorantibus in Domino) acquiratur ignorantibus per illos solum ex causa peculii C. non deserviens ad usucapionem durante ignorantibus in Domino, N. conseq. nam extra illam causam peculiarem possessio acquisita non deservit ad usucapionem, nisi sciente Domino, se possidere, ut colli-

colligitur ex L. 47. de Usucap. ibi: *si emptam rem mihi procurator, ignorante me, meo nomine apprehenderit, quamvis possideam, eam non usucipiam; quia ut ignorantes usuceperimus, in peculiaribus tantum rebus receptum est.*

1020. Duo adhuc in presenti quaeri possunt; primum est, an, si is, per quem possessionem, hanc & ego amittam? 2. an jus separari possit à mera facultate, vi cuius mihi fas est, v. g. per alienum fundum ire? ex alieno fonte aquam ducere? &c. Ad 1. Resp. negativè; & dico cum Proculo Jurisconsulto contra Sabinum, & Africanum, possessionem à me retineri; cum ad hoc sufficiat, solus animus post semel acquisitam possessionem; hanc Proculi responsionem L. 31. ff. de dolo relata, Justinianus Imperator approbavit L. ult. C. h. t. ibi: *ex libris Sabinianis quaestionem in divinas nostri numinis aures relatas tollentes definimus, ut sive servus, sive Procurator, vel Colonus, vel Inquilinus, vel quispiam alius, per quem licentia est nobis possidere, corporaliter namque possessionem. Cujuscunque rei dereliquerit, vel alii prodiderit, desidia forte, vel dolo, ut locus aperiatur alii, eandem possessionem detinere, nihil penitus Domino praedicti generetur; ne ex aliena malignitate alienum damnum emergat, &c.*

1021. Ad 2. Resp. fas, & jus separari posse. 1. ex c. omnis. 2. dyl. 1. ibi: *fas, lex divina est; jus, lex humana; transire per agrum alienum, fas est; jus non est.* Unde S. Aug. relatus c. fin. 23. q. 2. notandum, inquit, quemadmodum iustabellula gerebantur à filiis Israel contra Amorrhæos; innoxius enim transitus denegabatur, qui iure humane societatis aequissimo parere debebat; & can. 1. caus. 6. q. 3. habetur, *per alienam messem transeuntem, falcem quidem mittere non debere, sed manu spicas conterere, & manducare posse, & L. in summa. §. item Varus, ff. de aqua, & aq. plu. eleganter dicitur, quod alteri prodest, & tibi non nocet, id aequitate ipsa suggerente permittendum esse, licet iure deficiamus.* Cujus ulterior ratio est, quia aliud est, actum aliquem exercere iure sibi competente; aliud non prohiberi ab ejus exercitio innoxio. Hinc multa permittuntur, & amicis, fas est in rebus nostris agere; quæ, si iure prætenderent, illis interdicerentur.

ARTICULUS III.

Quot modis possessio amittatur?

1022. Procedit quaestio primum de amissione possessionis rerum immobilium; 2. mobilium & corporalium; 3. iurium incorporalium; notandum, in controversia, num possessio amittatur solo animo; debere intelligi de animo, seu voluntate, rem non habendi tanquam suam, & quidem externe manifestato; cum hic agamus de amissione modo humano, & de se in iudicio probabili; leges enim nihil disponunt de actibus mere internis, & sola mente retentis. Porro, si talis animus, seu voluntas solum conditionata, non autem pura sit, nihil operabitur, ut possessio amissa judicetur pendente adhuc conditione; quia quod non est, sed tantum esset, nihil operatur, sed operaretur, si existeret.

1023. Quaestio igitur. 1. est, an, qui possessionem alicujus rei, legitime acquisitam, & deinde rem vel tantum civiliter, non vero naturaliter etiam per alium; aut utroque modo possidet, solo animo possit amittere possessionem? Resp. quod sic ex L. 1. §. 4. ff. h. t. ibi: *cum Maritus, ubi noluit possidere, protinus amiserit possessionem, & L. 3. §. 6. ibi: itaque, si in fundo sis, & tamen nolis eum possidere, protinus amittes possessionem.* Igitur amitti & animo solo potest, quamvis acquiri non potest.

1024. Difficultas est de casu, quo possessor alteri ex bono affectu cedit possessionem, eoque distincte significato exterius? Resp. distinguendum, an affectus sit absolutus sic, ut nec tacite imbibat conditionem, si alter acceptet; vel secus? etsi primum? affirmandum est; si secundum? negandum; ratio primi est, quia in eo casu deficit animus absolute; in secundo autem, secus, si deficiat conditio, nimirum alterius acceptatio.